

uvodnik

Silvestrovo na internetu?

Prišel je zadnji mesec leta in z njim vsakoletna radovednost prijateljev: "Kam boš šel za novo leto?" Zabavam se, ko presenečam z odgovorom, ki si ga človek ne pričakuje; tako sem prijateljem nekoč odgovoril, da bom Silvestrovo preživel doma pred računalniškim ekranom, v družbi desetih znanih in neznanih ljudi, povezanih preko mreže vseh mrež, t.j. preko interneta. Bolj ko sem o tem razmišljal, bolj sem ugotavljal, da bi takšna izbira lahko bila možna.

Vsi vemo, koliko se govori in šušlja o Internetu. V začetku devetdesetih let so o njem pisale le računalniške revije, ki so skušale razložiti bralcem, zakaj je lahko internet uporaben za vse lastnike računalnikov, kako se z njim povezati (takrat resda ne brez težav) in

zakaj v Italiji - drugače kot v Ameriki - ni nobene poceni tarife za uporabnike mreže, ki so se posluževali telefonskih linij takratnega telekomunikacijskega orjaka SIP. Danes mediji predstavljajo mrežo kot prijatelja, ki nas zbližuje med seboj, nam olajša življenje, ugoditi vsaki naši želji po komuniciranju in nenazadnje poskrbi za tisoče novih delovnih mest. Novice o ilegalnih prodiranjih v zaščitene sisteme in o nasilju nad otroki ne spremenijo kaj dosti splošnega mnenja: internet ostaja "dobra stvar". Prav v tem pa vidim nevarnost.

Če nekaj čezmerno ceniš, se lahko zgodi, da pozabiš na negativne plati, ki jih morda niti ne opaziš. Kar pojdite pokukati lepake, ki pokrivajo sivino zidov tržaške uni-

**Naj zazvenijo
kraguljčki
v naših srcih!
Srečno!**

verze, pa se boste "zdrabili". Med drugimi visi že nekaj časa svarilo, ki ga lahko takole obnovimo: s ponudbo brezplačne povezave na mrežo so menda oblasti našle način, da nas vklenejo doma pred ekran (celo za več časa kot pred televizijo) in nas s tem lažje imajo pod kontrolo. Rahlo pretirana ideja, a pomagala mi je, da sem začel gledati na tehnologijo z določene distance, da jo lahko ocenim in zavestno uporabljam.

Ko deskam in iščem znanca za pogovor, srečam precej mladih deskalcev, včasih celo otroke, ki imajo to srečo, da lahko tako zgodaj vzpostavijo stik s svetom, o katerem smo mi pred dvajsetimi leti le sanjali. Upam, da so takrat v družbi staršev, ki jih počasi uvajajo in uči-

Daniel Beorchia ➡ 2

Zima v Yellowstoneju.

(foto T. Susič)

Silvestrovo...

jo uporabljati računalnik, ter jim jasno pokažejo mejo, preko katere postane ta stroj nevarna igrača. Nekateri izmed teh staršev so že tisti, ki so jih v osemdesetih letih imenovali "informatična generacija" in ki že dobro poznajo svet računalnikov.

S pomočjo Interneta lahko govoriš s sovrtalniki, ki imajo enake konjičke kot ti, lahko pred računalnikom presedaš ure in ure vsak dan in celo za novo leto, če boš raje ostal sam doma. Ni treba niti, da iščeš koga za pogovor: našel sem stran, ki bo na razpologo ponoči med starim in novim letom, in ki ponuja pogovor s programom, torej z virtualno osebo, ki simulira pogovor. Odličen izgovor, da ostaneš sam, čeprav se tega ne zaveš.

Sam sem s svojim računalnikom preko interneta spoznal nove prijatelje in tako imel možnost, da jih cenim po tistem, kar so in kar mislijo, ne pa po njihovi zunanosti in obnašanju, ki so včasih lahko varljivi. Z istim računalnikom pa sem tudi pred nekaj leti preživel novo leto, pa nisem niti našel nikogar, ki bi mu bil lahko voščil.

Torej, izbira je vaša: če že hočete uporabljati internet tudi na dan sv. Silvestra, ga raje izkoristite zato, da rezervirate zadnji trenutek, za smešno nizko ceno, mesto na letalu za Seychelles. Ne bo vam žal.

RAST, mladinska priloga Mladike,
34133 Trst, ulica Donizetti 3
Pripravlja uredniški odbor
mladih.

Pri tej številki so sodelovali:
Daniel Beorchia, Sara Magliacane,
Breda Susič, Mira Fabjan,
Sara Trampuž, Peter Jevnikar,
Štefan Pahor, Luka Pieri, David
Bandelli in Raffaella Petronio.

Številko je uredila: Breda Susič

Trst, december 2000

Tisk graphart snc - Obrtna cona
Dolina 507/10 - Trst
Tel. 040/8325009

KLUB & MOSP

Vrsta kreativnih pobud in dejavnosti

Danilo Slivnik gost časnikarskega krožka SKK.

Tudi ta mesec je delovanje mladih na ulici Donizetti potekalo po interesnih krožkih:

ČASNIKARSKI KROŽEK

Na prvem mesečnem sestanku časnikarskega krožka, ki se je vršil v četrtek, 23. novembra, je bil govor o poročanju za radio - kakšne tipe intervjujev poznamo na radiu, kakšni morajo biti intervjuji za informativno oddajo ali poročila, na katere stvari moramo najbolj paziti pri odgovarjanju na vprašanja; udeleženci krožka izmenično sodelujemo na valovih radia Trst-A, kjer nas bo mogoče poslušati med oddajo Mladi val in to ob četrtkih ali torkih ob 15-ih ali 15.30.

V okviru drugega mesečnega srečanja tega krožka, odprtega tudi širši publiki, so "časnikarji" povabili Danila Slivnika, glavnega in odgovornega urednika MAG-a. Ta je govoril o minulih volitvah za državni zbor v Sloveniji, s poudarkom na vlogi medijev v volilni kampanji. Sledila je zanimiva debata. Večer je popolnoma uspel.

GLEDALIŠKI KROŽEK

Gledališki krožek je imel redne vaje ob sredah zvečer.

V petek, 27. oktobra je prvič po polletnih počitnicah nastopil z igro UTRIP IN ANTIUTRIPI na Opčinah. Igra je bila primerna za publiko dijakov srednjih šol (S. Kosovel in F. Levstik), saj je letos knjiga GENIJI V KRATKIH HLAČAH Slavka Pregla, po kateri je prirejena ta igra, vključena v program tekmovanja za Cankarjevo nagrado za vmesno stopnjo.

V nedeljo, 19. novembra pa so člani krožka igro uprizorili v Prosvetnem domu na Opčinah kot gostje SKD Tabor. Dvorana je bila polna, veliko je bilo mladih obrazov, večinoma prijateljev nastopajočih. Publika je bila zelo hvležna, saj se je zelo zabavala in se smejala skoraj za vsak vic.

Podoben uspeh so želi tudi v Postojni, kjer so nastopili 8. decembra za člane krožka OZN, ki deluje na postojnski srednji šoli.

Gledališka skupina SLOVENSKI ODER, ki jo sestavljajo že bolj izkušeni mladi igralci (večina so že člani Radijskega Odra), je nastopila z novo otroško igrico ZA KOGA SO IGRAČKE v nedeljo 3. decembra v Marijinem domu pri Sv. Ivanu. Režiserka in avtorica dela je Lučka Susič, avtor glasbe Aljoša Saksida, odgovorna za gib Nikla Panizon, lutke je pripravila Magda Tavčar, sceno in kostume pa Magda Samec. Igrica pripoveduje o Miklavžu, igračah ter otrokih in je zelo originalno zamišljena z nastopom lutk in kasneje živih igralcev. Po premieri, ki je bila v sklopu abonmaja za otroke Gledališki vrtiljak, so igro ponovili 5. decembra v Zgoniku in na Proseku, 10. decembra pa v Selah na Koroškem.

MEDNARODNI KROŽEK

V petek 17. novembra je potekalo prvo mesečno srečanje mednarodnega krožka. Matej Susič, Vuokko Antonini in Danilo Pahor so poročali o oktrobrskem srečanju manjšin na Madžarskem (o tem kaj več v naslednji številki Rasti).

Sara Magliacane

Manjšinska pesem na strehi Evrope

Predstavnik Slovencev na mednarodnem srečanju v Švici

V kotičku, ki je namenjen mednarodnem udejstvovanju naših krožkov (MOSP) in drugih organizacij, se še tokrat vračamo v poletni čas, čeprav je ta že daleč za nami. Zdi se nam namreč vredno poročati še o eni zanimivi izkušnji, ki jo je doživel Andrea Petronio, absolvent geologije na Tržaški univerzi, bivši član MPZ Jacobus Gallus iz Trsta in pevec v župnijskem pevskem zboru v Podlonjerju, ko se je od 13. do 20. avgusta udeležil mednarodnega srečanja v Švici. Tudi tokrat je povabilo prejel mednarodni krožek Mladih v odkrivanju skupnih poti, ki ima po zaslugi evropske organizacije YEN stike z mladinsko organizacijo retoromanske manjšine. Ta je priredila svojevrstno srečanje: v sklopu velikega festivala Scuntrada 2000 (petje, glasba, gledališče, folklor idr.), je priredila pevski seminar za pripadnike evropskih manjšin "Voices of Europe". Udeleženci so en teden preživeli v kraju Samedan v švicarskih gorah. Prosili smo Andreja, da nam kaj več pove o tej svoji izkušnji.

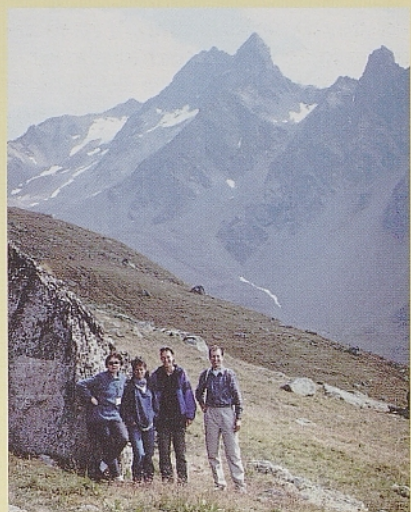
- Kakšen je bil program srečanja? Kako so potekali vaši dnevi?

Stanovali smo skupaj v neki glasbeni šoli. Vsak dan smo imeli pevske vaje: zjutraj dve, popoldne pa štiri ure. Vendar vaje nikakor niso bile dolgočasne, saj so nas vsako toliko razvedrili z zabavnimi sprostilnimi vajami. Vsak večer pa se je kaj dogajalo: ve-

činoma so nas peljali na kake koncerte, ki so jih priredili v sklopu festivala. Poslušali smo koncerte zborovske glasbe, jazz in etnične glasbe. Najbolj so mi bili všeč koncerti lahke in rock glasbe kantavtorjev, ki so peli v retoromanskem jeziku. Na teh koncertih je bilo veliko mladine. 16. avgusta smo imeli celodnevni izlet v Zuoz, kjer je bilo uradno odprtje festivala Scuntrada: bilo je vse živo, igrale so godbe na pihala, gledali smo poulično gledališče... En večer je bil posvečen tudi filmu: gledali smo retoromanski film, ki mi je bil zelo všeč (kljub temu, da nisem razumel besedila), ker je iz njega izhajala neka prijetna avtoironija. Film je na zabaven način obravnaval narodnostno vprašanje. Celoten program pa je bil izdelan v funkciji priprave na koncert, ki ga je naš "improvizirani" zbor imel v sklopu Scuntrade. Pripravili smo sedem pesmi v retoromanskem jeziku in v drugih jezikih Švice (nemškem in francoskem, pa tudi judovskem - ker je ravno v tistih krajih med drugo svetovno vojno dobila zatočišče močna judovska skupnost), ena pesem pa je bila iz Južne Afrike. S koncertom se je v bistvu naše srečanje zaključilo. Naslednji dan smo nekateri šli še na izlet v gore blizu Samedana. Bilo je res čudovito.

- Poleg tebe, ki si zastopal Slovence iz Italije, katere manjšine so bile še prisotne? Bi nam kaj povedal o retoromanski manjšini?

Prisotni sta bili še nemška manjšina iz Rusije - ena predstavnica je bila iz Moskve, druga pa iz Kurgana (to je kraj v Uralih: potovala je štiri dni - tri dni vlaka do Moskve, potem pa z letalom do Švice), in sorbska manjšina v Nemčiji. Osta-

Izlet v švicarske gore nekaterih članov skupine.

li udeleženci so bili Retoromanci. Retoromanci živijo v več švicarskih dolinah na jugu države v kantonu Grigioni. Center je v vasi Cuira. Poznajo več različic jezika. Večinski jezik v kantonu je nemški. Retoromanščina je podobna ladinskemu in furlanskemu jeziku. Imajo šole, radio, televizijo, časopise. Prizadevajo si, da bi Retoromanščina postal četrti uradni jezik v Švici.

- Kakšne spomine boš ohranil na te svojevrstne počitnice v Švici?

Krasne! Všeč mi je bilo vse! Ne samo zaradi glasbe in petja, pač pa tudi zaradi novih prijateljstev, ki sem jih tam spletel. Tudi če nas je bilo malo - in morda prav zaradi tega - smo se skupaj imeli čudovito. Ohranili smo stike preko pošte in jaz sem se nalašč naučil uporabljati e-pošto, da lahko hitreje in lažje komuniciram z novimi prijatelji. Izkušnja je bila izredno pozitivna tudi zaradi tega, ker sem veliko spoznal o drugih manjšinah in o retoromanski kulturi. Odveč pa je poudariti, da so bili kraji, kjer smo živeli, sanjsko lepi, posebno zaradi čudovite narave. Vsem priporočam tako izkušnjo.

Breda Susić

Nastop mednarodnega zbora pred pevsko šolo.

Intervju z Alešem Petarosom

Svetovni zbor mladih

Aleš Petaros je študent na fakulteti za inženirstvo. Rad poje in se je pred šestimi leti vpisal na državni konservatorij Tartini v Trstu na oddelek za solopetje v razred profesorice Mirne Pecile. Zadnji dve leti je pel v zboru Ave v Ljubljani pod vodstvom Andraža Hauptmana: sodeluje pri zboru Cappella Civica v Trstu, v zboru konservatorija Tartini, v Cappelli Tergestini, kjer sodeluje kot solist, dirigentov asistent in nadomestnik.

Aleš, kako je prišlo do sodelovanja v Svetovnem zboru mladih?

Leta 1997 sem se prijavil, da bi pristopil k Svetovnemu zboru mladih, ki se je tisto leto zbral in vabil na Japonskem, zato sem moral predhodno opraviti avdicijo v Ljubljani. Posnetek so poslali v Belgijo, kjer pa me niso sprejeli. Takrat sem bil mogoče premlad. Dve leti kasneje pa se je zbor sestel v Ljubljani, in na to srečanje sem bil sprejet. Tu smo imeli deset dni vaj in nato koncerte v raznih krajih. Doslej sem bil na treh srečanjih Svetovnega zbora mladih: dvakrat v poletnem času in enkrat v zimskem. Letos sem se udeležil srečanja v Španiji, v kraju Altea, na mediteranski obali, v bližini Valentie. Srečanje je potekalo od 16. julija do 10. avgusta, dnevi pa so bili razporejeni tako, da smo imeli prvih osem dni intenzivne vaje, ostale dneve smo nastopali in imeli še nekaj "počitniških" vaj.

Kdaj je nastal Svetovni zbor mladih in od kod prihajajo pevci?

Svetovni zbor mladih je nastal pred desetimi leti in sedaj stopa v enajsto sezono. Glavni pobudnik je Jean Claude Wilkens, direktor Mednarodnega centra za glasbo v Belgiji. V začetku so se organizatorji soočali s finančnimi problemi, ki so jih morali premostiti, da je zbor začel delovati. Problem so rešili tako, da osrednji organizatorji izberejo program in dirigente, organizatorji, ki imajo zbor v gosteh, plačajo zbor, preskrbijo dvorane za koncertiranje in vse, kar je potrebno za udobno počutje pevcev. Zbor sestavlja približno devetdeset pevcev, ki prihajajo iz tridesetih držav

in so stari od 16 do 27 let. Tako je bila letos najmlajša pevka sopranistka, Kitajka iz Taiwana, najstarejši pevec pa je bil Milančan, ki je pel drugi bas. S tako številnim zborom smo izvajali štiri-, osem-, šestnajst-glasne pesmi.

V teh letih se je zvrstilo veliko dirigentov, ki so prihajali iz raznih dežel in so imeli vsak drugačno pevsko metodo. Kako ste študirali programe?

Lansko leto sta vodila zbor dva vidna dirigenta: Firider Bernius iz Stuttgarta in Gary Graden iz Stockholma.

Preteklo zimo sta nas vodila Japonec Nobuaki Tanaka in Američan An-

dree Thomas. Letošnje poletje, ko smo bili v Španiji, sta zbor dirigirala Paul Smith iz Los Angelesa in Peter Erdei iz Budimpešte. Vsak od njiju je imel različno metodo: Američan je preštudiral najprej celo skladbo, nato je popravljaj napake; Madžar pa je bil bolj pikolovec in z njimi smo izvajali težje skladbe. V prvih osmih dneh smo naštudirali program za pol drugo uro glasbe. Vaje so potekale zjutraj in popoldne, medtem ko je bil popoldanski čas namenjen družabnosti in prijateljevanju.

V katerem jeziku ste se pogovarjali?

V glavnem je bil pogovorni jezik angleščina, vendar smo se med seboj pogovarjali tudi v drugih jezikih, kot na primer s prijateljem Italijanom,

Milančanom, s katerim že tretjič pojem v Svetovnem zboru mladih, sem se pogovarjal v italijanščini, s Slovenci pa v materinem jeziku. Na žalost sem bil - odkar obstaja Svetovni zbor mladih do sedaj - edini zamejec. Poleg mene sta se udeležila projekta tudi dva pevca iz Ljubljane.

Ker je Svetovni zbor mladih zelo raznolik, je takšen tudi program, ki ga izvajate. V katerih krajih v Španiji ste nastopili?

Program, ki smo ga naštudirali, je vseboval pesmi, ki smo jih peli v latinščini, madžarščini, estonščini, slovaščini, pesmi iz Venezuele... skratka glasbo vseh koncev sveta.

Pesmi smo izvajali večinoma brez spremljave, peli pa smo tudi gospele. Intenzivnim vajam je sledilo osem koncertov, ki smo jih izvedli v lepih turističnih krajih. Najprej bi omenil koncert v Segorbe blizu Valencie, v Alteji, v Palmi de Malorca. Iz Palme smo se s trajektom podali po razburkanem morju do otoka Menorca, od tam nas je pot vodila do Barcelone. Na enem od teh koncertov smo posneli tudi lazersko ploščo. Poslušalci koncertov so bili v glavnem turisti, ki so navdušeno sledili našemu petju in nas vsakič nagradili z burnimi aplavzi.

Veliko ste vadili in veliko nastopali. Ste našli čas za ogled znamenitosti Španije, oziroma krajev in mest, v katerih ste nastopali?

Imeli smo intenzivne vaje in malo prostega časa. Okolico in mesta smo si ogledali le takrat, ko smo se vozili z avtobusom in pa pred koncertnim upevanjem. Toplo in suho vreme je vplivalo na naše počutje, da smo lahko dobro peli.

Kakšen vtis ti je pustilo tole srečanje?

Priznati moram, da so mi ostali v lepem spominu pogovori, ki smo jih imeli zvečer ob omizju, saj smo vsi prišli na to srečanje kot posamezniki in smo iskali stik, ki naj bi bil iskren in globok. Za to smo si vzeli čas in si marsikaj zaupali. Ob takih pogovorih sem se počutil dobro. Vzpostavil sem

prijateljski odnos s pevci različnih narodnosti, spoznal njihov šolski sistem, glasbo, ki jo imajo radi in jo izvajajo. Z nekaterimi si sedaj dopisujemo preko elektronske pošte ali kar po pismih.

Po tej izkušnji pa se nisi podal domov?

Pevsko izkušnjo sem nadaljeval z zborom Ave. Od 10. do 28. avgusta smo gostovali v Argentini in se udeležili mednarodnega tekmovanja, na katerem smo se odlično uvrstili in zmagali v vseh kategorijah, v katerih smo nastopali.

Povedal si nam o lepih uspehih, ki si jih dosegel letos poleti. Ker se bliža zimski čas, bi te prosila, da bi še povedal kakšna so tvoja bodoča sodelovanja s Svetovnim zborom mladih, z zborom Ave in drugimi zbori in kje boste v kratkem nastopali.

Kar se Svetovnega zbora tiče, moram najprej ponovno opraviti avdicijo, tako da posnamem kaseto ali CD s predvidenimi vajami in jo pošljem komisiji v Namur v Belgijo. Na kaseto moram posneti prikaz razpona, obvezno skladbo (del zborovske skladbe, kjer pojem tenorsko melodijo, klavir pa igra ostale glasove) in skladbo po izbiri; nato se bo marca ali aprila sestala mednarodna komisija, ki bo poslušala vse posnetke in izbrala nekaj pevcev - to je približno polovico zbora. Ti se bodo lahko udeležili projekta še za dve leti.

Ne vem, kako bo s Komornim zborom AVE v Ljubljani. Letos sem žal močno vezan na urnike na konservatoriju. Vsekakor pa še nismo začeli z vajami.

Medtem pa precej pojem v raznih zborih na Tržaškem: zboru konservatorija Tartini, v Cappelli Civici in v Cappelli Tergestini. S temi zbori bom, posebno v teh dneh pred Božičem, imel precej nastopov. Na začetku meseca, 3. decembra, smo v Opatiji v Rosazzu s Cappello Civico in orkestrom izvajali Messa di S. Eufemia tržaškega skladatelja Viozzija, sicer pa jo bomo še večkrat ponovili v Furlaniji in tudi v Trstu. Sklop božičnih koncertov bomo imeli s Cappello Tergestino, z zborom AVE pa božični koncert 26. decembra popoldne v Ljubljani, menda v Uršulinski cerkvi.

Z Alešem sva se še dolgo pogovarjala o petju in glasbi, o prijateljstvih in dogodivščinah, o spominih na lepe trenutke, ki se v vsakem pevcu globoko vtisnejo v spomin.

Mira Fabjan

OCENE

"Rent" - najuspešnejši musical v Italiji

6. novembra so v tržaškem gledališču Miela prvič nagradili najboljše uprizoritve glasbenih komedij v Italiji v sezoni 1999/2000. Za nagrade so se med drugim potegovalе italijanske verzije musicalov *Hello Dolly*, *Jesus Christ Superstar* in *Nekateri so za vroče*. Nekateri izmed njih smo si že lahko ogledali v Trstu, ali pa jih bomo videli v prihodnjih mesecih.

Tudi musical, ki je na novembrskem nagrajevanju prejel največje število priznanj, bo kmalu gostoval v Trstu. Gre za prvo italijansko uprizoritev razvpitega ameriškega

musicala *Rent* ameriškega skladatelja Jonathana Larsona, ki je lani doživela svojo premiero v Milanu in je zdaj na turneji po Italiji.

Dogajanje glasbene komedije *Rent* je prevzeto po Puccinijevi operi *La Bohème* in predstavljeno v sodobni New York. V ospredju je skupina bohemskega umetnikov, ki se ne spopadajo več samo z običajnimi težavami Puccinijevih junakov, to je z lahkoto, pomanjkanjem denarja (angleška beseda "rent" pomeni "najemnina"), ampak tudi s sodobnimi problemi, to je z aidsom in narkomanstvom. Protagonistka Mimi, ki tokrat ne boleha za jetiko, temveč za aidsom, v zaključnem prizoru ne umre, temveč ji ljubezen s kitaristom Rogerjem vlije novega upanja.

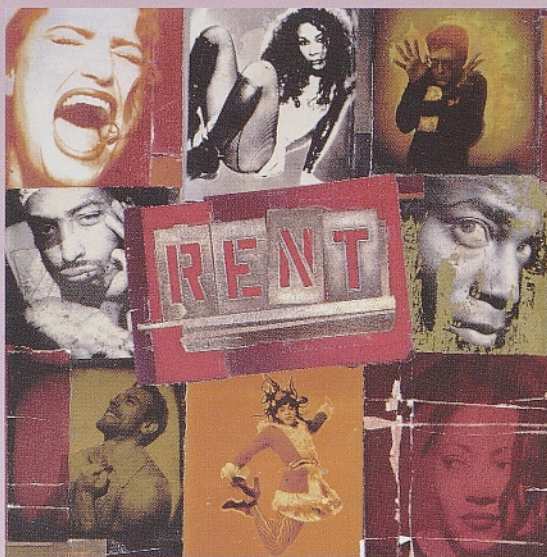
Prav lik Rogerja, ki upa, da bi mu pred smrtjo uspelo doseči slavo z eno od svojih popevk, tragično spominja na usodo skladatelja Jonathana Larsona. Ta je v svoj odrski prvenec *Rent* gotovo vpletel marsikatero lastno izkušnjo. Larson se je namreč med pisanjem dela preživil kot natak in živel prav tako bohemske kot njegovi odrski junaki. Nesrečni avtor pa mednarodnega uspeha svojega musicala ni več doživel. Umrl je namreč le nekaj ur po zaključku generalke.

Nekaj dni po Larsonovi smrti je *Rent* doživel svojo krstno izvedbo v neki mali gledališki dvorani izven Broadwaya, ki je štela le 99 sedežev. Popularnost tega musicala se je tako naglo širila, da so bile vse vstopnice stalno razprodane. 29. aprila 1996 se je *Rent* preselil v neko večje gledališče v Broadwayu in tudi tu so bile vse ponovitve že mesece vnaprej razprodane. *Rent* si je zagotovil tudi priznanje kritikov, ki so ga nagradili s prestižno Pulitzerjevo nagrado in z devetimi tonji.

Tudi po obliki se musicalu *Rent* pozna, da je nastal na osnovi opere. Posamezne glasbene točke povezujejo namreč recitativi ob spremljavi električne kitare. Prevladujoči glasbeni slog je rock, ki pa se vrsti z umirjenimi baladami. Ponekod so vidni tudi vplivi gospela, soula in reggaeja. Zaradi prevlade rocka in zaradi perečih problematik, ki so v središču dela, so *Rent* primerjali s prav tako odmevnim musicalom *Hair*.

Rent bo na sporedu od 11. do 13. aprila 2001 v tržaškem gledališču Rossetti. Ne zamudite te edinstvene priložnosti!

Sara Trampuž

Kdo posluša Radio Trst A?

Pred kratkim je Slovenski raziskovalni inštitut (Slori) začel raziskavo o slovenski tržaški radijski postaji Radio Trst A. Cilj raziskave je ugotoviti, kdo posluša radio Trst A in katerim programom poslušalci najbolj sledijo. Vsi vemo, da posebno v mladih letih, ko imamo še nekaj prostega časa, zelo radi poslušamo glasbo in radio. Zelo verjetno to velja tudi za mlade v slovenski manjšini. Kaj pa najraje poslušajo? Kaj jim je najbolj všeč? Radio Trst A ima v popoldanskih urah več programov namenjenih predvsem mladim. Ali te oddaje naši mladi poslušajo? So jim všeč?

Rast, ki je v stiku z mladimi, je v pričakovanju izida Slorijeve znanstvene raziskave še sama malo pogledala, kaj pravijo naši višješolci, in zbrala v tem članku najzanimivejša mnenja. Kar začnimo!

NADA PETAROS (17 let) - Radio Trst A poslušam v zelo redkih primerih, na primer ko se peljem v avtu svoje sestre. Navadno poslušam Radio Company. Trst A ima oddaje, ki so pretežno kulturne, medtem ko Company vrti ves čas glasbo. Mislim, da - tako kot jaz - zelo malo mladih posluša naš slovenski radio. Ta ima drugačno funkcijo od raznih privatnih radijev, ima predvsem kulturno vlogo in ohranja slovenski jezik. Vsekakor mi oddaje, ki so na sporedu radia Trst A, niso všeč. Sploh ni mogoče primerjati dj-jev drugih radijskih postaj s tistimi, ki nastopajo na radiu Trst A!

PETER VERRI (18 let) - Poslušam radio Trst A vsak dan. Najprej poročila, včasih še Mladi val. Popoldanski programi, namenjeni mladim, so mi všeč, ker so kar kvalitetni in ker sta poslušanje in vzdušje prijetna. Poleg tega je glasba vseh vrst in je torej za vse okuse. Bojim pa se, da slovenskega radia ne posluša veliko mladih. Za to ne dajem krivde radiu, ki ni prav tako grozen (čeprav bi se ga v čem dalo izboljšati), pač pa močnemu vplivu družbe. Mladi imajo to krivdo, da se pustijo vplivati od drugih. Delati bi bilo treba več reklame! Morda bi bilo treba nekoliko preobliko-

vati oddaje. Predlagal bi več kvizov.

IVAN KRALJ (15 let) - Ne poslušam veliko radia, torej tudi radia Trst A ne.

RAJKO DOLHAR (16 let) - Tržaški radio poslušam malo. Navadno se to zgodi po šoli, ker ga takrat poslušajo starši. Tako slišim dnevnik, Glasbo po željah... Vedno pa sem poslušal program, ki ga je med drugimi vodila moja sestra - Glas mladih, ki je bil ob sredah. Radio je še kar v redu za starejše, vsekakor pa ne za mlade. To predvsem, ker ni zanimiv. Kaj bi bilo treba narediti? Kak bolj zanimiv program, ki bi ga vodili mladi. Navadno poslušam italijansko postajo RDS. Ta radijska postaja je zasnovana po okusu mladih. Kar je najbolj zanimivo, so verjetno glasbene lestvice. Da je en program zanimiv, mora imeti lestvice in podobne neumnosti. Radiu Trst A bi torej svetoval več neumnosti!

VERONIKA SANCIN (15 let) - Ne poslušam veliko radia, le včasih, ko sem pod tušem.

IRIS RISEGARI (17 let) - Koliko poslušam radio Trst A? Zelo malo, navadno se to zgodi slučajno. Mladi ne poslušamo našega slovenskega radia, ker smo drugače usmerjeni. Mislim vsekakor, da bi se Trst A mogel izboljšati in se približati mladim. Moral bi začeti

s kakimi programi, ki bi bili nenavadni in ki bi pritegnili pozornost. Lahko bi bilo več reklame zanje in za postajo sploh. V Primorskem dnevniku bi lahko opozorili mlade na ta ali oni program in jih povabili, naj pri programu sodelujejo. Programe bi morali voditi in urejevati mladi po svojem okusu. Ne vem pa, koliko možnosti daje radio mladim, da imajo samostojne oddaje...

LARA BARBIERI (16 let) - Ne poslušam radia Trst A. Vsekakor ga niti ne lovim. Poslušam druge postaje, vendar nimam ene, ki bi mi bila najljubša. Mislim, da veliko ljudi, tudi mladih, posluša radio Trst A.

JASNA KALC (18 let) - Radio Trst A poslušam zelo malo; navadno samo takrat, ko starši poslušajo poročila. Popoldanskih programov nikoli ne poslušam. To predvsem, ker se mi ne zdijo kvalitetni. Mislim, da pravzaprav zelo malo mladih posluša radio Trst A, zelo verjetno nihče. Osebnoraje poslušam druge radijske postaje. Če bi se hotel slovenski radio približati mladim, bi moral imeti zanimivejše programe, kjer bi sodelovali tudi mladi. Tudi glasba bi morala biti drugačna, po možnosti malo bolj alternativna.

LINDA CREVATIN (14 let) - Iskreno povedano se redko zgodi, da poslušam radio Trst A. Po navadi imam radio prižgan na postaji Radio Company. Kaj bi moral storiti slovenski radio, da bi ga mladi poslušali? Morda bi lahko imel programe z lepšo, modernejšo glasbo, ki je všeč masi, npr. komercialno glasbo. Pritegniti bi moral nase pozornost s čim posebnim, npr. z intervjuji znanih osebnosti, ki jih mladi poznajo.

JURE ROGELJA (17) - Poslušam veliko radia. Včasih, ko prižgem radio in potujem od postaje do postaje, slišim na radiu Trst A klasično glasbo, zato takoj menjam postajo! Druge postaje imajo veliko več navdušujoče glasbe. Če lahko izrazim svoje mnenje, bi moral radio Trst A imeti veliko več glasbenih programov. Npr.: oddajo, posvečeno rock glasbi, glasbene lestvice itd. To 2-3 urice na dan. Verjetno se na radiu

počasi kaj prebuja - zelo v redu je bila oddaja Klapa, pri kateri sem sodeloval in se tudi zabaval. Takih oddaj mora biti veliko več.

Pa še mnenje univerzitetne študentke, ki je mladinske oddaje na Radiu Trst A začela poslušati že pred kakim letom:

IVANA SOSSI (25): Na Radiu Trst A poslušam poročila, včasih kako kulturno oddajo (veliko je zelo kvalitetnih), včasih Mladi val. Mislim, da Mladi val ni všeč mladim, ker ni dovolj moderne pop glasbe, predvsem ni najnovejših uspešnic! Govorjeni spored je premalo prepleten z glasbo in je navadno v obupni slovenščini. DJ-ji niso prav nič duhoviti, čeprav se trudijo, da bi to bili. Seveda to ne velja za vse. Včasih sem zelo rada poslušala oddajo Radijski predal in Radijska norišnica. Voditelja sta imela najrazličnejšo moderno glasbo, razgibano in zelo duhovito besedilo, v lepi slovenščini in z lepo dikcijo. Tudi kake druge oddaje so posrečene (oddaje, ki jih vodijo Evgen Ban, Iztok Cergol ali Ivo Tul), le da bi imela tudi tu kako pripombo o jeziku. Nedopustno pa je, da posebno zadnje čase včasih poslušamo cele pogovore v italijanščini (intervjuji in psevdo kabareti). Kvalitetnih italijanskih radijskih postaj je nič koliko: če se odločimo za slovenski radio, moramo slišati slovensko besedo, slovenščina pa naj bo neoporečna - tudi v mladinskih oddajah!

Iz tega pregleda je razvidno, da slovenski dijaki bolj redko poslušajo radio Trst A. Ljubitelji radia Trst A so morali doživeti močno razočaranje. Večina vprašanih posluša italijanske radijske postaje, tako da ne ve prav točno, kaj se na slovenskem radiu dogaja in katere oddaje ima. Ko so anketiranci morali torej odgovoriti, zakaj jih oddaje na slovenski postaji ne pritegujejo, mnogi niso vedeli, za katere oddaje sploh gre. Mnogi so na primer očitali, da mladinskih oddaj ne vodijo mladi in da zato niso zanimive. V resnici vemo, da Mladi val oblikujejo izključno mladi, ki pa očitno ne poznajo okusov mladih poslušalcev. Na dan je prišlo veliko kritik in predlogov. Večinoma so se vsi strinjali, da slovenski radio za mlade ni zanimiv in da jim ničesar ne nudi, da je radio Trst A za manjšino v manjšini. Prav gotovo ne poslušajo radia Trst A, ker je zanje veliko lažje, če poslušajo katerokoli drugo postajo. Privatne radijske postaje vrtiljo ves dan glasbo (in reklamo) ter predvajajo komentarje živahnih DJ-jev, ki so večini všeč, radio Trst A pa ima le nekaj oddaj v tednu, ki so namenjene glasbi mladih. Radio Trst A, kot je povedala anketiranka, trenutno igra drugačno vlogo. Ima predvsem kulturne sporede. Slovenski mladini ne more biti blizu kot privatne radijske postaje, ker bi se za to moral izrazito preobraziti. Vrteti bi moral ves dan najmodernejšo glasbo, voditelji pa bi se morali bolj približati okusom mladih. Naš radio ima tudi glasbene oddaje, vendar veliko manj kot drugi in le ob določenih urah določenih dni v tednu. Če kdo prižge radio Trst A ob katerikoli uri, bo najbrž zaslišal kako zborovsko petje ali opus... klasične glasbe. Torej ne moremo zahtevati od najstnikov, da redno poslušajo radio Trst A. Zadovoljiti mora pač vse okuse in starosti (tudi sedanji mladi bodo nekoč starejši...), a če bi v določenih časovnih pasovih prisluhnili tudi željam mladih, bi ohranili njihovo povezanost s slovensko besedo ter pridobili še nekaj sedanjih in - bodočih poslušalcev.

Peter Jevnikar

V OSPREDJU

Playstation 2: ne samo igrača

Ko se je pred nekaj leti pojavila na tržišču Sonyjeva igralna konzola Playstation, ni nihče predvideval, da bo dosegla tako univerzalen uspeh. Do danes je Sony po svetu prodal petinsedemdeset milijonov igralnih konzol Playstation. Novembra letos pa je napočil čas, da se stvari v svetu videoiger zopet spremenijo. Končno je tudi v Evropo prišla nova Sonyjeva konzola Playstation 2. Veliko smo brali o tem dogodku, dnevniki, televizija, radio, vsi so govorili o tem novem stroju. Nikoli prej se ni zgodilo, da bi namenili toliko pozornosti kaki "igračici".

Poskusimo analizirati, kaj točno je Playstation 2.

Gotovo je, da je trenutno ta hardware najboljši za domače videoigranje. Grafična zmogljivost prekaša najboljše PCje, ki jih lahko najdemo na trgu. Z bistveno bolj enostavnim sistemom uporabe, predvsem pa z bistveno nižjo ceno.

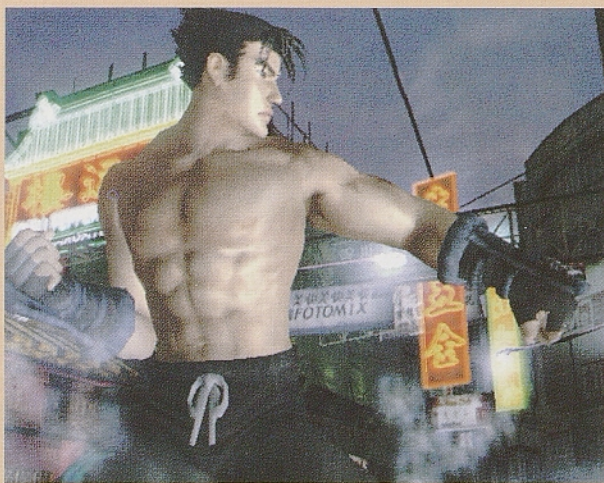
Toda Playstation 2 je še nekaj več kot samo igralna konzola: Playstation 2 je bralec DVD plošč, to pomeni, da z njo lahko gledamo na domačem televizijskem zaslonu filme na novih digitalnih zgoščenkah, ki jih imenujemo DVD.

V kratkem nam bo omogočala povezavo na internet oziroma na svetovno spletno mrežo, in še veliko drugih stvari bo nudila domačim uporabnikom.

Sony je torej ustvaril konzolo, ki jo bodo uporabljali ne samo otroci, ampak tudi odrasli. Že sama zunanost ima resnejši in bolj odrasel design od prejšnjega PlayStationa. Jasno je, da se povprečna starost uporabnikov PlayStationa stalno dviga. Videoigranje se torej lahko poveže z drugimi oblikami zabave, kot je na primer kino in televizija. Ni več samo igračka za otroke ampak popolna oblika zabave.

Playstation 2 je novi standard za videoigranje in bo gotovo ostal na trgu vsaj za naslednjih pet let.

Štefan Pahor

Tekken Tag Tournament na PS2.

Ko se strast zaganja (5. del)

Razočaranje

Malo ja zakorakala po tihem asfaltu, se zasukala in se zagledala vame. Nasmehnila se je, a v njenih očeh ni bilo prijaznosti. Bila je preračunano hladna. Znotraj telesa me je nekaj začelo zbadati. Stresel sem se, tisto v meni pa me je zabolelo in začutil sem težo, ki je prej ni bilo.

"Se spomniš, ko sva razmišljala o tem koncu tedna in se veselila ob misli na morje in o vsem, kar bova lahko počela skupaj?" me je končno vprašala v tistem umirjenem tonu, ki me je mrazil kot malokaj drugega. Mrtva hiša za njenim hrptom, kamnit zid okoli nje, vse turobno zelenje, ki je naju obdajalo, vse to je sedaj oživel in strmel na vame, pritiskalo na moje misli, da bi jih zmedlo. Pred očmi se mi je zameglilo, videl sem samo njena usta v pričakovanju, da bodo izgovorila tisto, kar sem od vsega začetka tistega pogovora pogrešal.

"Seveda se," sem zamomljajal.

"Koliko stvari sva načrtovala."

"Meni je na plaži bilo dobro. Ti ni bilo prijetno, torej."

"Ja! Saj ni to." Za hip me je pogledala v oči, takoj zatem pa ponovno umaknila pogled. "Ko sva bila skupaj, pri tebi ali pri meni doma, sem mislila, da je šola kriva..."

"Česa?" sem krotko vprašal.

Ponovno se je ozrla vame, pogledala na tla in stopila vstran.

"Tako sem si želela te počitnice."

"Saj sva si jih oba."

"Tako sem pričakovala, da bova uresničila vse tiste sanje, ki sva jih imela v tistih apatičnih jutrih med mrzlimi rjuhami."

"Kaj te je razočaralo?"

"Nisem razočarana."

"Kaj pa potem? Rekla si, da ti je bilo prijetno. Tako lepo je bilo videti zoro in se greti drug ob drugem. Si tega ne želiš več?"

"Si!"

Ni mi šlo v račun. Kaj mi je hotela povedati? Kaj mi je pravzaprav govorila? Saj ni bilo logično. Vrtelo se mi je v glavi, v očeh pa so se mi nabirale debele solze.

"Tako prijetno mi je bilo, ko sem se zbudil ob tebi. Sama si rekla, da si srečna, ko sva se zbudila, vsa trda zaradi vlage. Nasmehnila si se mi in mislil sem, da sem v pravljici."

"Sprva sem tudi sama tako mislila."

"Kaj pa potem?"

"Potem pa sem pomislila, da se želim v bistvu... kdaj pa kdaj... zbuditi tudi ob kom drugem."

Nisem mogel pozabiti. Nisem mogel odmisлити tistih pretehtanih besed, besed, ki so izvirale iz povsem kontroliranih misli. Samo to sem še lahko slišal v svoji glavi. Tiste besede so preglašale ves hrup, ki se je razlegal okoli mene...

"Tako je kot s sliko. S sliko, ki jo imaš doma v spalnici. Vsako jutro se zbudiš in pred sabo najdeš, kot ponavadi, tisto sliko, tisti portret tako lepo ovekovečen v zlatem okviru. Kupil si ga, ker je bil sila privlačen, lep je bil. In je še vedno. Pa še kako je lep. Toda vidiš ga vsak dan. Vsako jutro te zdrami njegov pogled. Vedno je tam, vedno ga lahko vidiš, samo pred njega se moraš postaviti. Tiste slike se čez čas naveličaš. Ne samo to. Ko si je že sit, postane tvojim očem celo odvratna. Pa ne, ker bi je ne maral. Veš, da je lepa, toda je ne želiš več na tisti steni. Bil si čisto nor na njo, to ti je ostalo v spominu, toda sedaj je ne preneseš več. Hočeš novo, želiš si spremembe. Tista slika nima več pomena. Mogoče jo boš obesil drugam, ampak nočeš je več gledati vsako jutro, ker v njej ničesar ne vidiš."

Lovil sem sapo, kot v nočni mori. Iskal sem pot iz temnega prijemala žalosti. In se naposled vrgel v objem nevidnih kremljev poželjenja. Strasti. Obupa.

Luka Pieri

Pesmi

ZANAMCEM

In	in
ob	oblake nad
koncu	morjem
zasovražiti	in
pekkel	pogorja
tistih	pod soncem
dni	in ljudi

David Bandelli

* * *

*Žamet je v tvojih očeh,
modri žamet.
Žamet je v tvojih laseh,
pšenična polja v vetru.
Žametni nasmeh imaš,
princ iz mojih sanj!
Žametni je tvoj korak,
kot med je sladek tvoj glas iz vetra,
kot svila tvoje roke
močne in nežne prebudijo moje*

[drzne misli]

*do mejā spoznanja.
Žametno telo imaš,
dlani dišeče in mehke kot*

[opojnih rož]

v mesečini.

*V njih držiš moj Mir -
tíhi ujetnik, odkar si prvič
me dotaknil z njimi.*

*V očeh nosiš mojo strast,
ti nevrednik!*

*Tako goreč okras
ni še nobeden izmed mojih*

[izbrancev nosil...]

*Na prelepih tvojih ramah
se še zdaj leskeče mojih rok dotik
in na tvojih sladkih bokih
sem ti ovila ogrlico najskrivnejših*

[željà...]

*Jaz te obožujem -
do konca sanj in čutov in razuma
in vsa se ti razdajam.*

V tvojem žametu bodo vedno

[počivale]

moje ženske sanje.

Raffaella Petronio